

૪૩૩૨

અહિ મહિ રાવણ આરુપ્યાનનાં
ગાયન.

રચનાર

મગનલાલ લક્ષ્મીચંદ શાહ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

બેચ. બી. બેચ. કુંપતી.

સન ૧૮૬૭ના આઠ રૂપ મુદ્રણ રજીસ્ટર કરાવી છે

અમદાવાદ.

રીઝીરોડ હાસ " સલપ્રકાશ " પ્રેસમાં

બુલાખીદાસ નારાયણદાસે છાપ્યાં.

સંવત ૧૯૪૬

સને ૧૮૯૦.

કીમત ૨ આના

સર્વ હક પ્રસિદ્ધકર્તાને સ્વાધિન છે.

અહિ મહિ રાવણ આરુયાનના ગાયનો.

ઈશ્વર સ્તુતિ*

સર્વયાત્રો- છે જન પાસક ટાણક દુઃખનો; (એ શાહ).

પરમકૃપાળુ છે વિષેશ્વર, દીનગંધુ છે ઈશ્વરા.

અગારી કાપો કુચ્છિ; સત્વર આપો સુચ્છિ;

બરત ભૂમિમાં સ્થાપો નીતિ, કૃપાકરો ધરણીધરા. દીન. ૧

વિસરીએ નહિકો દિન કદા, અન્યાય અનીતિ તજીએ સદા;

આર્યોને આપો સુખોષ, આર્ય બંધુનો ભાગો વિરોષ;

અકર્તવ્યનો નથી યાતો નોંધ, એ છે નીતિ હાલ ઇશ્વરા. દીન. ૨

સર્વવ્યાપક સર્વજ્ઞ પ્રભુ, અશરણુને શરણુ વિશુ;

અસત્ય કાપીદો યુગ્ય જ્ઞાન, આર્યો સ્વરદિનું ભૂસ્યા ભાન;

સ્થાપો અગમાં દેશભિમાન, સ્તુતિ સ્વીકારો પરમેશ્વરા. દીન. ૩

મંડળી અરણ્ય*

શાર્દૂલ વિજીડિત વૃત.

હે હાતા સુખ સર્વના જગતણી, કેવી કરીછે કૃતિ;

ખૂળી કીધી મયૂર ચાતક તણી, અંગે અતી શોભતી;

માયા શી મનુષ્યો તણા ઉર વિષે, આપે ઉતારી પ્રભુ;

જીવ્યાએ કવિ કોઇ કીર્તિ કમળા, ધારે ન શક્તિ વિશુ; ૧

તારા, સૂર્ય, શશી, તથા સકળ આ સૃષ્ટિ મહી આમી શું!

રાજ, રંક સગમ, પક્ષિ, પશુનો ભંગો અવિનાશી વૃં;

સુરેન્દ્રો, અસુરોજનો તમ વિના, જાણે ન દાતાર કો;
શાંતિધો સહુ આર્યને કરી દયા, આ સ્તુતી સ્વીકારશે. ૨

અંક ૧ લો.

પ્રવેશ ૨ જા.

૪૬- (પડુંકું વિખુટા, પ્રિયા સંયોગથી તારા.) એ રાહ.

કોણુ કરેછે તપ આતું, જ્યાં ડોલે આસન;
જાઓ ને તમે અતરેથી, શું વિચારે મન?—કોણુ ૧
જ્યાં હોય ત્યાં જાઓ દેવો, તપમાં પાડો ભગ;
સહાય કરો જઈને દેવાને, અપ્સરાઓ સંગ. કોણુ ૨
આ સમયમાં અસુરો, કરેછે તપ બહુ;
અન્ય અન્ય વેળાએ, પીડેછે આવી સહુ. કોણુ ૩
ભોજાનાથ યઈને ભોજા, આપેછે વરદાન;
વરને બજે દુઃખદેછે, દૈતો કાળ સમાન. કોણુ ૪
દશાનનને વર આપ્યો, કરેછે પીડ કેવી;
તેનું દુઃખછે સર્વને, સંસાર જાળ એવી. કોણુ ૫
ત્યાં જઈને તમા સર્વે, કરજો છળમેદ;
કામ સિદ્ધ કરીને આવો, થાયે ભારી ખેદ. કોણુ ૬

દેવો-તથા અપ્સરાઓ. (ઉપલી રાહ)

સોય ન કરે સુર રાજ, થાઓને નચિંત;
તપશ્ચર્યાથી મુક્ત તેને, કરશું ખચિત. સોર ૧
જુઓ! મહાઋષિઓનાં, અમ્મ મુકાબ્યાં પણ;
તો શક્તિ શું છે? અન્યની, કેટકે એક ક્ષણ. સોય ૨
ધીર ધરોને મહારાજ, જઈએ સૌ આવાર;

તપ છોડવવાને વિશંખ, કરશું નહીં લગાર. સોય. ૩

બાપરશું ચાતુર્યતા, ન રાખશું કચાશ;

આપ સુખે રહો અત્રે, પ્રભુની રાખી આશ. સોય. ૪

આજ સ્વામ માહેનીકી બંસરી બજાઈ. (એ રાહ.)

પ્રવેશ ૩ જો.

અરસરા-બાલો બાલો સ્વામીનાથ, અહો આપ મારો હાથ;

હયાળુ છો આપ અતિ, દાતા સુખ કેરા પતિ. અહો.

ધૈર્યતા આપોને સઘ, વિરહિ દારાને અઘ. અહો.

ધણા દિને દર્શન પામી, ચિંતાને ત્યાગુંહું સ્વામી. અહો.

અર્ધાંગનાનું કષ્ટ કાપો; અત્રે મુને સુખ આપો. અહો.

થપાછો નિર્દય કેમ; લાવો કાંઈ નાથ રહેમ. અહો.

સીતાના મહીનાનો રાગ.

અરસરા-અરજ મારી સ્વામીનાથ, નથી કેમ સ્ત્રીકારતા?

વિસારીછે મુને એમ, બાસેછે વિચારતા. અરજ. ૧

ધુનુંહું આ વન માઝાર, જોષ મિત્તા વાધરે;

વળી મુર્ચ્ચ બંધકર શબ્દ, વિરહ કથે કાગરે. અરજ. ૨

અત્રે બિરાજ્યા છો કેમ, કહો મુને નાથરે;

રાજ થાયછે પાંપમાલ, ચાલો મારી સાથરે. અરજ. ૩

પ્રજ સહેછે અતી કષ્ટ, તેની દયા લાવોને;

ન્યાયી રાજ કેરો ધર્મ, પધારી બતાવોને અરજ. ૪

વન વિશે શુંછે સુખ, તજ્યા કેમ રાજ રે?

બહુ ખીલામણું આ રાન, શુંછે અહીં કાજરે? અરજ. ૫

અરજ સુગ્રી પધારો આપ, આગ માઝારે;

સત્ય લેઆપ ત્યારે સ્નેહ, પ્રિય પ્રાણુપારે અરજ. ૬

મહીશવણ-

દી.ડી.

શંભુ! સ્વીકારો, અર્જુનું ઉચ્ચારું,
 એવ આપ દર્શનથી, કાર્ય થયું મારું;
 આજ ખચીત ગયું, સંકટ આકારું; શંભુ!
 માયુંહું હું એટલું, ભાળાનાથ આપો,
 અસહ્ય કષ્ટ જન્મ, મરણ કેરું કાપો;
 બાળપે કૃપા કરી, હસ્ત શિરે સ્થાપો; શંભુ!

પ્રવેશ ૪ થો.

અંદ્રસેના-દંપતીના રતેહ કેરી અજબ ગાંઠ એક (એ રાહ.)

ધન્ય ધન્ય જન્મ મારો, દર્શન પામી કાંત;
 ધણે માસે પતિ પધાર્યા, ચિત્ત કરવા શાંત; ૨૬.
 ક્યાં પધાર્યા'તા પ્રીતમ, છોડી વૈભવ રાજ;
 આપને વલ્લભ અતિ, હતી સદા સમાજ. ધન્ય. ૨
 આપતી હું દાસી પ્રિય, રહેતી નિત ઉદાસ;
 શાને કાળે છોડી કીયો, અન્ય સ્થળે નિવાસ. ધન્ય. ૩
 રાહ ધણા દિન જોઈ, કૃપા ન કીધી નાથ;
 સ્વાગ્ધી વિના એન નહીં, હમશ રાખો સાથ. ધન્ય ૪
 પ્રાણ પ્રિય છો માયાળુ, સદા રહેશો પાસ;
 કાણ ન કરશે આગળી, રાખુંહું એવી આશ. ધન્ય. ૫

મહીશવણ-

સીંહાનો કનરો.

પ્રાણ પ્રિય મારી નહીં ગભરાવું, હમશ રહીશ હવે અહીંયાં હું. ૧
 અદ્ભુત રચના જોવા ધધરની, મન લલચ્યાયું તેથી ક્યો હું. ૨
 કીમોલો નિશ્ચય સત્ય માનને. રહીશ સમિપે સદા તારી હું. ૩

મહીશવ્રાજ-અમરકાળ આવ્યું આ (એ રાક.)

પ્રકૃતિત ચિત્ત ગારું, જોવા સાહે ખહારરે;
 સુંદર રચના રચી, આપે જુગદાધારરે. પ્રકૃ. ૧
 ગયોતો અરણ્ય વિશે, માનું શંભુ નો આગારરે;
 ખરી ખૂમી અરણ્યની, અન્ય સ્થળ અસારરે. પ્રકૃ. ૨
 હજી મમ ચિત્ત સાહે, જોવા લીલા અપારરે;
 ગયુર ચાતક અતિ, અન્ય પક્ષિનો નહીં પારરે. પ્રકૃ. ૩
 કાકિલ સ્વરની મુને, સ્મૃતિ થાય આ વારરે;
 સિંહ, ચિ-તા દેખી કાપર, નાસે તેણી વારરે. પ્રકૃ. ૪
 અધિક કથવું શુંરે, ઈશ લીલા અપારરે;
 વર્ણવાને જીવ્હા શક્તિ, ધારે નહીં લગારરે. પ્રકૃ. ૫
 શંકર દયાળુ અતિ, કરે સર્વનો ઉદ્ધારરે;
 માયુંહું હું તેની પાસે, સુખ ઘો અપારરે. પ્રકૃ. ૬

અંદરેના- સીંહનો કનરો.

અરણ્ય લીલા એ છે પિયુ મારા, અત્રે વશી નયન ઠારને
 પ્યારા, અરણ્ય. ટેક.

તે સ્થાન વિશે વસે પશુઓ, દુન પક્ષી ને વૃક્ષ અપારા.
 તપસ્વીને વૃત્તધારી વસે ત્યાં, લેખી સંસાર-સુખને અકારા.
 ઉચિત નથી ત્યાં રહેવું મનુષ્યે, સસ વડું પ્રાણુ આધારા.

અંદરેના- જીવ કહ્યાણુ.

હર્ષ છે સર્વત્ર, અતિ સુખ સ્વામી અત્ર; જન્મ સફળ પ્રાપ્તો
 મારો, આપે શિરછત્ર. હર્ષ ૧

પ્રીતમ્ આજે કરાવ્યું, પ્રીત કેર પાન;

આપનાં વચન લાગે સુખાની સમાન.	હર્ષ છે ૨
નહિં નોહ્યે અમારે, મ મ અને દાગ;	
તેમ નહિં અધિકાર, ને વિશાળ ધાગ.	હર્ષ છે. ૩
માત્ર પતિકરો પ્રેમ, એજ છે જીવન;	
પતિ પ્રેમ વિના બાસે, શુન્ય સૌ જીવન.	હર્ષ છે. ૪
આનંદી ત્રિયાની જાત, દેખે કંથ પ્રેમ;	
તો તે સદા મમ રહે, એ સંસારી નેમ.	હર્ષ છે. ૫
સંસાર ત્રિષે અમારે સ્વામી સુખનું ધામ;	
સ્વામીથી ગજે અંમેને, જાણુ હામ દામ.	હર્ષ છે. ૬
વધારે કથવા શક્તિ, છે નહિં અપાર;	
પતિ વિના જીવ દાણો, જાણું હું અસાર.	હર્ષ છે. ૭
મારી અરજ ગાન્ય કરી, થયો છે આનંદ	
આપથી પ્રીતી એવી છે, પોયણી ને અંદ્ર.	હર્ષ છે. ૮

મહીરાવણ—

ઉપર પ્રગણે.

સુખકારી ધાર, પ્રિયા મારી આ વાર;	
પ્રિયા તુજ પ્રેમ ખરે, અતુલ્ય છે અપાર.	સુખ ૦૧
ગુણ રૂપમાં તુ અતિ, પ્રિયા મારી પ્રાણ;	
સદા રહે સાથ મારી, સુખ કેરી ખાણ.	સુખ ૨
તુજ સુખ રાશી સમ, નેત્ર જાણે બાણ;	
દંતહાર અને ઓહ, આનંદકારી જાણ.	સુખ ૦ ૩
વાણી અતિ મધુર લાગે, સ્વર કે.કિલ સમાન;	
વેણી જોઈ મણીધર, હંડે તરત ગુમાન.	સુખ ૦ ૪
કદિ ન્યાયી ને લજ્જિત, થાયે વનરાજ;	
જંધા કદળી સમાન, ચાલે ગજરાજ;	સુખ. ૫

કંઈ કેટલું વર્ણન, ખામી નથી લગાર;
 ને નર આતી પાછ નાર, તે સુખ પામ્યો સંસાર મુખ. ૬

અંક ૨ જો. પ્રવેશ ૧ લો.

રાવણુ- (ચંદ્રમુખીને એકલી એ રાહ)

હું રાવણુ લંકાપતી, થયોધું દુઃખીઓ બારી;
 બિપાય શો શોધવો, મૂઝાઈ ગઈ મતિ માસી. હું રાવણુ.
 પ્રિય પુત્ર ને વળી, ખંધુ કુંભકર્ણ મુઝો;
 નાશ થયો જાહુ સૈન્યનો, ત્રિપુરારી સામુ જુઝો. હું રાવણુ
 યોદ્ધા સર્વે ને સગાનો, મેહાર શત્રુએ ક્રીડા;
 જેની આશા હતી તેણે, સ્વર્ગમાં વાસો લાધો. હું રાવણુ.
 શત્રુઓના છોડે કેડ, સીતાને લઇ જશે;
 વાનરો કાપર નહીં, રામ છે તેથી થશે. હું રાવણુ.
 માટે તેને મારવાનો, ધક્કાજ અત્રે હું લહું;
 વિનાશ તેનો કરવા, શેષ સૈન્યને કહું. હું રાવણુ.
 ચિત્તે ઉદાસી લાગેછે, જય મારો નહીં થસે;
 શંકુ સહાય થાઓ દીન, દુઃખમાં દુખી જશે. હું રાવણુ.

પ્રવેશ ૨. જો.

મહિશાસુર- ચોપાઈ છંદની ચાલ.

પ્રિય મહિકાવતી કે રામ તુમતો મિલ હમારા કહેવાય;
 તુમપે એક કાર્ય બેજતે, કયો કે અપુન તો એક હે.
 રામ ઔર લક્ષ્મણ દો બાઈ, ઉતકો હરન કરના અળ બાઈ;
 પતના કાપો કરોગે જળ, માકુ ચૈન પડેગા તળ.

દેખો મિત્રકા કેસા ધર્મ, કહેવે મિત્રકા દિગ્ગજ ગર્ભ;
 સચ્ચ જ્ઞાનના તુમહી હો મિત્ર, હે આપની મિલાઈ પવિત્ર.
 ધનસે ચહાઈએ સહાય કરના, પત્રકી ખીના દિગ્ગજે ધરના;
 તુમ શાને કો કયા જ્યાદા લીએ, હમનો અબ્બ સોવેંગે સુખે.
 જાપા કાર્ય જ્ઞાનતા સમ્યા, કયોં કે તુમ ન રખોંગે કમ્યા;
 અબ્બ તુમકો પ્રનામ કરતે, હમારે ચિત્તમં સંતોષ પરતે.

પ્રવેશ ૩ જો.

ચંદ્રમેના—

દક્ષણી રાહની લાવણી.

સુણુ દારી મુને, નાહો પડે ચેનરે. સુણુ દારી-
 ન પધાર્યો પતી, મુઝાય મતિ, કુતકોં અતિ, વિરહ કૃતિ,
 લાગે દુરકે નેનરે સુણુ દારી.
 કેમ આજે જશે સુખમાં સારી રેનરે.
 વિજંબરાજ, શાને કાજ; આજાદતાજ, રહેશે ભાજ;
 શું થશે હવે ખેનરે? સુણુ દારી.
 આ શું બાસે છે, ઘેરણી તર્કે શ્રેનથી;
 અરે જો કાંત, ધરોને શાંત, મગવા ખાંત, એસત્ય ખાંત,
 થવાથી ખાલી વેણુરે; સુણુ દારી.

દારી—

ઉપર પ્રમાણે.

આમ ના કરો. જાણુ ધૈર્ય ધરોરે. આમ.
 ચિંતા અપાર, દુઃખકાર, કરો ના આવાર, ધરી સંગાર,
 સુખ ચિત્ત ધરોરે; આમ ના કરો.
 મુક્તા કુતકોંથી, અભય ચિત્ત કરોરે;

તકા બાવાર, અસલ અપાર, જાણે અસાર, પ્રાણાધાર,
પધારે છે ના ડરારે. આમ ના કરો.

મહિરાવણુ— સીંહાનો કનરો.

શોકમાં ગરકાવ છો મમ પ્યારી; એવું બાસેછે જોતાં ફૂતિ તારી.
વદન કમળ આજ કરમાયું? શાને બાવે અક્ષુમાં અશ્રુવારી.
કારણ શું છે આ સ્થિતિ યવાનું? શીઘ્ર કહેવા તરતી મે પ્રિય
મારી, શોકમાં.

અંદ્રસેના—(જનમાં જનમ યુન માનું મે તારો સખી. એ શહ.)

પ્રિય પ્રાણુ મમ પિયુ પીડિત કરાછો શું!	
આમ નહીં એન પડે કો, નથી સખીઆં;	પ્રિય.
અંગ ફરકયાં તે સત્ય છે ખીના;	
કલકલતાં તાં પંખીઆં. કો નથી.	પ્રિય.
માન સુકન યપા સહુ સાચા;	
હજુ ફરકે મારી આખીઆં. કો નથી.	પ્રિય.
કહ કુપે નહિ ફેંકી સિધાએ;	
કેવા વીધાતા લેખ લખીયાં. કો નથી.	પ્રિય.

ગુર ગોવિંદના મહીના.

અંદ્રસેના— હરણુ કરવા ન જાઓ, શિરના છતરે;

શુંછે પરવા મિત્રની? ખિરાજો આવરે.	હરણુ
જુઓ બળીઆ ઈદ્રજીત, ને કુંભકર્ણુરે;	
વળી અનિશાય અસુરોને, પમાડમાં મહુરે.	હરણુ
સુતા સિંહને જામત કર્યે, ન હોય માસરે;	
વિપધર છેડયાથી, આંતે આણે કાળરે.	હરણુ

આપને લાગેછે ખાળ, ન હશે તેવારે;
 શાને હિંમત પરાછો નાથ, તેને હરી લેવારે. હરણુ
 તેના કાર્યો દર્શાવેછે એમ, નહીં કાઠો સારરે;
 જુઓ દૈત્યો પહાડ રૂપ, સંહાર્યા અપારરે. હરણુ
 મુતે યામ કુતકો વિશેષ, ભય અતિ લાગેરે;
 માનશે નહીં તો માલમ, પડશે આગેરે. હરણુ
 આ દારાની સ્વીકારે અરજ, રહેને આંહીરે;
 સેવા કરે ત્રિપુરાસીની, જવા દેઉં નાંહીરે. હરણુ

મહિરાવણ— શિખરિણીવૃત્ત.

પ્રિયા મારી શાંતિ, સકળ સુખ ખોવા ત્યજ નહોં,
 હરી ખ બાળો ને, નિજ સદનમાં આવિશ અહોં;
 અમાને તેમાંકો, શ્રમિતકરથે નહોંતર તહોં,
 સુતેલા ખાળો તે, ઉચકી લઇ આવું પ્રિય સહી.
 વળી સાથે જાંધુ, ઝડી હદય ખાઈ મટ જવા,
 પછીથી માતાને, અરપણ કરીશું સુખી થવા;
 કહે તું તે કાર્યો, સફળ થવા વાક્ય શુરના,
 રત્ન દે હું જાણી, ત્યજ વળી કુતકો સ્વ ઉરના.

મ્યંદસેના— સીતાજીના મહિનાનો રાગ

પ્રભુ આશુંરે થયું આજ, પતિનો નાશી ગયા;
 હવે કેમ એને હું કરીશ, કરો ને માતૃ મયા. પ્રભુ.
 દર્શાવી પોતાની જાત, સુદૃઢ નહોં માનિયું;
 નિર્દય થઈ માઈ દુઃખ, તેણે નહોં જાણિયું. પ્રભુ.
 નહોં તેણે પ્રીતની રીત, જોઈ જરા અહોં;

કહેવાયેછે તે રાક્ષસ, તેને ઘેર આવે નહીં. પ્રશ્ન.
 અરે ઈશ્વર યુને તે કંઈ, આપ્યા આવો કંઈરે;
 પહેલો ન જાણ્યો મર્મ, દર્શાવ્યો પ્રેમ પંચરે. પ્રશ્ન.
 જનુની ન કરાવ્યું કેમ, યુને વિષ પાનરે;
 કેવા લખીઆ વીધાતા લેખ શૂન્ય બાસે રથાનરે. પ્રશ્ન.
 બચાવજો શંભુ મારો કંઈ, અરજ મુશ્કી મોહરી;
 કેમ કહું બદ્રકાળી માત, સહાય મારે તાહરી. પ્રશ્ન.
 હશે તે બાજો બળવાન, સ્વામી નહીં જાણ્યો;
 અન્યાયીનો ક્રોધોછે પક્ષ, તેથી મુખ નહિં માણ્યો. પ્રશ્ન.
 નવું લખ્યું નશીબ તેહ, થશે નહિં સત્યરે;
 રાક્ષસ પતિ મારો કંઈ, બાજ ચિત્ત નિત્યરે. પ્રશ્ન.

પ્રવેશ ૪ થો.

મહિરાવણ—

ઈંદરસભાની ગજલ.

પરમમિત્ર કરો નહીં, દિલગીરી લેશ માત્ર;
 શુંછે સત્તા શત્રુ કેરી, સ્થિતિ કહું તેનાં ગાત્ર.
 આપના અગ્રા બંનેને, જાણો સેવક સદા;
 દુઃખ સહેવા આપને, નહીં દધ્યો કદા.
 શુંછે તેઓ ગણુતીમાં કહોને આપ સદા;
 આગ્રા દ્યોતો અગ્રા તેને, હરી જઈએ અધ.
 કહોતો સર્વ વાનરોને, સંહારીએ આ વાર;
 મિત્ર બંને આપના આ, હરે નહીં લગાર.

મહિરાવણ—

આર્યો વ્રત.

મિત્ર મત કરના સૌચ, ઉનકા કુછ બલ સમજા મતી;
 હમ લે જાવે ઉનકો, સમ્યા સહાય કહે દેવારાપતિ. ૧

અંક ૩ જો

પ્રવેશ ૧ લો.

હનુમાન- જુઓ જુઓ વિપ્રે ભીડી હામ. (એ રાહ)

સુણો સુમિવને જાંબુવાન, અંજની સુત હું નો ખરો;

હરી ગયો હૈય ખળવાન, અંજની સુત, ટેક.

હનુમાન હોય સત્ય નામ; અંજની.

આણું કાળ કુદનો ધરી હામ; અંજની.

કદી અરત પામિ પૂર્વે સૂર; અંજની.

કદી કાપર ધાય સહુ યુર; અંજની.

કરૂં પૃથ્વી તથા પાતાલ; અંજની.

શોધી શત્રુની ઉતાઈ ખાલ; અંજની.

ખોળું છલુ વીરને નિરધાર; અંજની.

કરી પ્રતિમા જાણી આ વાર. અંજની.

જોઓ છે આપણા આધાર; અંજની.

થોડા રોજમાં લાવીશ આઠાર; અંજની.

મં લીધું ન પણ્ય તે છે સત્ય; અંજની.

તમે રાખજો સંભાળ નિત્ય. અંજની.

પ્રવેશ ૩ જો.

આધવજી સંદેસો કહેજો સ્વામને. (એ રાહ.)

સીતા—સાંભળ કહું શું સખી ખારી વળને,

સિમ નથી રહી કુઞ્ચ તણી આ વારનો;

કુંદે રહી છું અત્રે તારા સંગમાં,

ક્યાં હશે મારા પ્રાણ તણા આધારનો. સાંભળો

પંચવટીમાં ઠયો હતો નિવાસ અમ્મ,
 મપા'તા ત્યાંથી મારા સ્વામી શીકારજો;
 દુષ્ટ દશાનન પાછળથી ત્યાં આવિયો,
 યોગી કેરો વેષ ધરી નિરધારજો. સાંભળ૦
 બિસા આપતાં મુને દુષ્ટ હરી લીધી,
 મુર્છિત થઈતી ત્યાં હું તો તે વારજો;
 રસ્તામાં અતિશય મુઝાણી હું સખી,
 લાગ્યો તે આ અશોકવન મારારજો. સાંભળ૦
 ધીરજ નથી રહેતી અત્રે તો મુજને,
 નથી હવે જય કેરી મુને આશજો;
 મર્ણાધીન થયા છે અસુરો કેટલા,
 અને અતિ યોદ્ધાનો થયો નાશજો. સાંભળ૦
 ક્યારે થશે મારા આમાંથી છુટકો,
 મેં તો ઠયોછે નિશ્ચય હવે એકજો;
 દુષ્ટ પીડા આપે કદી અત્રે આવીને,
 મરણુ લહું પણ નહિં તજું સતી ટેકજો. સાંભળ૦
 જન્મ ધરીને આ સુષ્ટીમાં પ્રિય સખી,
 સુખ પામ નહીં જે કરે નીતી ભંગજો;
 નીજ સત રાખે તે લેખાએ શુદ્ધ સતી,
 મારે નસીબ છોડાવ્યો પિયુ સંગજો. સાંભળ૦

ત્રિજટા— વહેલા ઉઘાડોને દાર, સરવંત. (એ રાહ):

આવ્યોછે પાપીનો કાળ, સખી સીતા, આવ્યોછે પાપીનો ટેક.
 ધીરજ ધરને બેન ઘાં, ધીરજથી સુખ મારા

શું શક્તિ છે તેહની, થશે તેનો સઘ સોહાર. સખી૦
 જો તે સતિને પીડશે, જળી બરમજ થાય;
 સતિને છોડી દુષ્ટ તે, સંતાર્થ રૈહશે ક્યાંય સખી૦
 પ્રભુ કેરા સૈન્યમાં, વાનર જે જળવાન;
 ત્વરાથી દશાનને, મારશે તે સત્યજ જાણુ. સખી૦

ત્રિજટા—

છપ્યો.

સતિ તો તારું નામ, સતિત્વજ તારું સાચું;
 અમાપ છે તુજ સત્ય, જોઈ અતિ હું રાચું.
 ધન્ય સતિ તણો જન્મ, ધન્ય તેની માતાને;
 સતિ દર્શાયેકાર, પમાડે સુખ શાતાને.
 ધન્ય ભૂમિ સતિના જન્મની, વસે જહાં તે ગ્રામને;
 ઈચ્છિત ફળ મળશે તેહને, જપશે સતિના નામને.

સીતા—

સોંહાનો કનરો.

ત્રિજટા વેગે તું જ સખી મારી, ખખર લાવને શાંત
 થાજી પ્યારી. રેક.

શુવેળ પરના મુને સમાચાર, શ્રવણ કરાવ અતિ સુખકારી. ત્રિજટા
 મન માંડે મુઝાયે આણુને મહેર, છો જાણીતી તું હે જયકારી. ત્રિજટા
ત્રીજટા—(પ્રવેશ કરી) કુંવરી કુંવર મારાં લાડકાં (એ રાહ.)

સાંભળ સખી પ્યારી અરે! શું કહું હું વાત!
 ધિઃક છે દુષ્ટ દૈત્યને, ધિઃક તેનીરે જાત. સાંભળ.
 હયા અમુરો એ અત્રેથી, તુજ પતિ ને દિવર;
 કહેણુ માની રાવણુ તણું, એવું મુર્યું સહિવર. સાંભળ!
 મહિકાવતીના રાખાઓ, આગ્યા હતા અમ;

તેણે સદાય કરી દુષ્ટની હરિયા શિર છત્ર. સાંભળ.
 છે તે ગિત રાવણ તણા, ગણાયે બળવાન;
 તેઓ દુષ્ટ કરશે હવે ન વસશે તેને ધ્યાન. સાંભળ.
 સેખ વિધિના ના ફરે, સત્ય બેન તું માન;
 પરિણામ સત ફળશે, તુટશે તેનો ગમાન. સાંભળ

સીતા— પિયુ ને તખવનાર. (એ રાહ)

દુઃખદ આ સમાચાર સુણ્યા મં આ વાર;
 દુષ્ટ એવો કોણ હશે? હર્યા પ્રાણાધાર. દુઃખદ૦ ટક.
 નમ્રી મુને બાસે એમ, થાશે વિપરિત;
 દુષ્ટ દેવો અવિચારી, થપા છે ખચીત. દુઃખદ૦
 સખી તેણે શાને સાર, કર્યું હરણ;
 મંદ મતિ થઇ જોયું, સુખનું ઝરણ. દુઃખદ૦
 અતુલ્ય બળે પીડે છે, ત્યાગી સત્યસંગ;
 નથી ડરતા તે દુષ્ટો, કરે નીતિ બંગ. દુઃખદ૦
 સખી ગારે શું કરવું? કેવાં તેનાં કામ;
 ગિરછત્ર પ્રભુ પ્યારા, શરણ શ્રી રામ. દુઃખદ૦
પ્રવેશ ૪ થો.

મકરેદ્રજ-- એત.

મહારાજ આપનો હુકમ અમલ લાવું આ વાર;
 શક્તિ નથી કોઇની, ઓળંગી આવવા પેલે પાર.

ચારો સુતો શર નિશંક જગાદે મિહની. (એ રાહ)

મકરેદ્રજ--કોં આયા હો? કીનકે કારન? કહે દે આત તું;

હનુમાનજ--કયા હો કામ હમારા? કોંરે પુછના આત તું. ૩૬

મકરદ્વજ-- ઈધર એકી મેં કરતા હું, ઈધર તું જતાઈ .

હુકમકે તાપ્પે નહીં હોતાહે, મિળજમં ધાતા. કથોં
હનુમાનજી--કયે અટકાતા તિર્યંયાસીકો? કયાહે મુજસે કામ;

મત હુમ તુ તિર્યંયાસીકો, મત લે મેરા નામ. કયાહેં
મકરદ્વજ--આપાહે ચેરી કરનેકો, કરતા હે અભિમાન

અસત્ય નામ લે તિર્યંયાસીકા, પડતી હે પિછાન કથોં
હનુમાનજી--સત્ય કહતા હું મેં તોકું, બદ્રકાલી હે માત;

જના હે ઉનકે દર્શનકો, મત લા ચિતમેં બ્રાંત. કયાહેં
મકરદ્વજ--તેરા પ્રપંચી ઉત્તર સુનકે, હો જતાહું ચકિત;

ઉધર જનેકી આપ હામ કયોં? કહે તું યથારિયત. કથોં
હનુમાનજી--મેરા ગુરુસે મંત્ર શીખાહું, મેં બહોતી દિન;

ઉનસે માકુ હામ આતીહે, કરું સખકો આધીન. કયહેં
મકરદ્વજ--દીખતા નહીં ચક્ર અવનિ મેં, પુરૂષ ઐયા કોષ;

અજ્ઞાન ઈધરસે સત્વર, કયા રહાહે જોઈ? કયોં
હનુમાનજી--સચ્ચ જનાહે મહિકાવતી મેં; મત માકુ અટકાવ.

શક્તિ હોવેનો કરલે સામના, જોર તુજ બતલાવ. કયોં
મકરદ્વજ--તહીં હે આપા મહિરાવનકી, પક્ષિ બી નહીં જાય;

કોષ નહીં જતા ઈધરસે, જાયે સો મરજાય. કયોં
હનુમાનજી--તહીં હે મહિરાવન ગીનતી મં, કયા હે ઉનકા જોર?

જાગે સધ મહિકાવતી મં, તોકું ઉનકો તોર. કયાહેં
મકરદ્વજ--અયે દુષ્ટ તું કયા બકતા હે? કયોં લે તોરકો નામ?

માર ઝાકું મેં જનમે તોકું, બેઠું ધમકે ધામ. કયોં
હનુમાનજી--જતા નહીં છોડું અળ તોકું, સત્ય જાત તું માન;

પહોંચાતા હું સધ સ્વર્ગમે, છોડકે અભિમાન કયાહેં

મકરદ્વન—

લાવણી.

મુખિ જલધર આપ નીરંજનજી (એ રાહ.)

મુક્ત કૃપા કરકે સઘ મુજકોજી, અળ આશ્રય હે તુમહારા;
 સગજ કે દીન ક્ષમા માકુ ઘો, જનસે હોવે સુખ સારા.
 માહ જલ સંસારકી ખુરીજી, ઉનકો કો' નહીં જીત શકે;
 બંડ બડે યોધે બી ફસાયે, તો મરી જૈસે કેસે ટકે?
 જો હુવા મેં બહોત મદોન્મતજી, આપર નિરૂપાય હુવા;
 એસા નહીં અળ ગર્વ કરું મૈં, કેસા પચ્ચાતાપ હુવા. સમજકે

સાખી.

પિતા મુજ હનુમાન જો, હોવે તો સઘ મારે તુજકો;
 છોડું ગર્વ નહીં હે ઉરસે, અળ હોગા કેસા છુટકારા? સમજકે

હનુમાનજી—નાથ કેસે ગજકો. (એ રાહ)

નામ લહે હનુમંત સુખકારી, હું'છું હનુ બાળ બ્રહ્મચારી. નામ.
 પુત્ર કોનો કોણુ માતાછે તારી? અતાવજલદી શંકા થાય બારી. નામ.
 સઘ કહે થું નામછે તારું? પછી કહુ'તે કર કાજ મારું. નામ.

મકરદ્વન—

ગીતી.

પિતા કરોને વિશ્રામ, હમણા મમ માતુને અહિં લાવું;
 તમ અંતરની શંકા, જાયકે તુર્ત હુકમ હું ઉકાવું.

લાવણી.

મકરી—ખુશ રહો સનમજા મરા ખી દત્તા બેલી. (એ રાહ)

શંકા શાને લહો? પ્રિય પ્રાણાધાર મારા;
 હું છું તમારી નાર, સત્ય જાણો ખારા? શંકા.

પધાર્યા સતિ સીતાની, બાળ શેવાને જ્યારે;
 પછી લંકા બાળીને આપ, તીરે આવ્યા ત્યારે. શંકા!
 સમુદ્રની માંહે પૂછ, બોળવાને માંડયું;
 તે વળા તેણે અરજ, કરી જળ છાંટયું. શંકા!
 પૂછ કેરી અગ્નિ શાંત, થઈ ને વારે;
 પૈરસેવાનું બિંદુ મેં, ગળ્યું હતું તે વારે. શંકા!
 તે કારણથી પ્રસવ, આ પુત્રનો થયો;
 ધાર પછી આ સુત, અહિ મહિ પાસે રહ્યો. શંકા!

ગીતિ.

નામ મકરદંજ સુત, પાડ્યું મેં મકરિયે ધણી પ્રીતિ;
 આ સુત છેજ તમારો, બકિત કરે તમ તણી પ્રેમે નિત્યે.

પ્રવેશ ૫ મો.

લક્ષ્મણ---ત્રાવણી (મુઝે છોડ ચલા બનખરા.)

શાને ગમરાઓ નેષ્ટ બ્રાતા, આપ છો ત્રિભુવનના ત્રાતા ટેક.
 જુઓ ઇંદ્રજીત, કુંભકણિ, તેઓ સત્વર પામ્યા મરણ;
 તે મહા યોધ્યા કહેવાતા, આપ છો ત્રિભુવનના ત્રાતા. ૧
 વળી રાવણ ને બગીઓ રાય, માગી મહિરાવણની સહાય;
 તેથી તેને ચિન્તે નથી શાતા, આપછો. ૨

નક્ર, નીલ, જાડવાન, તથા સુગ્રિવને હનુમાન;
 એ શુરા આપના પ્રખ્યાતા, આપછો. ૩

બકત વિભિષયુ નેવા, આપનો પક્ષ કરેછે સુરા એવા;
 તેઓ આપને મળેછે દાતા, આપ છો. ૪
 એવા યોધ્યા છે આપની પાસે, તેથી દૈત્યો ડરીને નાસે;
 માટે ધીર પરા ગમ બ્રાતા, આપ છો. ૫

અંદરોન:---

મેલાડો.

અશરણુ શરણુ અભરા બરણુ, અર્જ ઉરે ધરો દયાલ. ટેક.
 ઇં ને છંછયો મન થકી તે, પ્રભુ તું યુને આપ;
 અપ્રુટ આયુષ્ય એહતું કરી, ભવો ભવ કષ્ટો કાપ. અરજ.
 આ રતી પતિ છે સ્વામી મારો, રક્ષા કરો દીન રાત;
 મન વચન કાચે કંથ થાપ્યો, તેથી મગવશે તાત. અરજ.
 પરમ કૃપાળુ છો પ્રભુ આપ, ના કરશે રે નિરાશ;
 દાતા સહુના દાતા છો એક, પુર્ણ કરો મગ આશ. અરજ.
 મળવા કંથથી હોંશ ધણી છે, જેવું જળથી ગિન;
 દયા સિંધુ આ અરજ મારી, સ્વીકારો જાણી દીન. અરજ.

વસંત તીલકા.

દાતા દયાળુ મુજને, સહુ મુખ આપો;
 હું વીરહી પરકૃપા, કરી કષ્ટ કાપો,
 સ્વામી કૃપો પ્રિય, અતિ કર ઇં માતા;
 તેને સહાય કરશે, અવિનાશી ત્રાતા.

પ્રવેશ ૬ ઠો.

હનુમાનજી---પડુંધું વિખુટો પ્રિયા સયોગથી તારા. (એ રાહ.)

ખોળી યાકયો સહુ સ્થળે, નહીં મળ્યા મહારાજ;
 મળ્યા ન પ્રભુ તેથી હવે, શોધું કંઈ ઈલાજ. ખોળી.
 હરણુ થયું જ્યારથી, ત્યારનો બંધ;
 માટે દર્શન દો પ્રભુ, હું આપને નમુ. ખોળી.
 દુષ્ટ મદિરાવણુ તણે, જલદી ગહેલે જહીં;
 કાચં યાય જો દેરીના, મંદીરમાં સંતાજી. ખોળી.

માટે હવે સત્વર જવું, જોઈએ મારે;

મકરદ્વજે કહ્યું હતું, સત્ય કિનારે.

જોળી૦

અંક ૪ થો.

પ્રવેશ ૧ લો.

રામચંદ્ર
લક્ષ્મણ

} બન્ને—દયાળુ દેવ કૃપાળુ તું (એ રાહ.)

અંજની સુત હતુમંત તું;

દેવો ડરાવે બહુ બહુ. અંજની સુત૦ ૧

સઘ આવી સહાય કરજે;

તુને દેખી નયન દરશે. અંજની સુત૦ ૨

પડ્યા બંધનમાં બેઠા બાત;

દેવો સંહાર થઈએ શાંત અંજની સુત૦ ૩

આપેછે દેવીને બળીદાન;

બપંઠર લાગે આ સ્થાન અંજની સુત૦ ૪

જો નહીં આવ જલદી બાત;

વિપરીત થાશે ખરેખર, અંજની સુત૦ ૫

રાક્ષસ પતી મહિસાવણ;

ને તેનો બંધુ અહિરાવણ. અંજની સુત૦ ૬

નિર્દય બંને નલાવે દયા;

અમ્મા નિરૂપાધે અન્ને રહ્યા. અંજની સુત૦ ૭

પ્રચ્છેછે તે અમારી બાત;

સત્ય લેખજે તું આ વાત; અંજની સુત૦ ૮

તેથી વેગે આ ખામે આવ;

પુનઃ હસ્તો અમુરોને બતાવ, અંજની સુત૦ ૯

સોરઠો.

હે બંધુ હનુમાન, હવે તું સઘ આવને;
તું છો અતિ બળવાન, તુજ પરાક્રમ દર્શાવને.

રામચંદ્રજી } બંને ગીનિ.
લક્ષ્મણજી }

દેવી માતાતારે, અમા બાળકો શરણે આવારે;
એક આરાધે તારો, પામીશું વિજય તુજ અધારે.

લક્ષ્મણજી— નાગનકે બચે નામ ઉરસે પ્યારના કરના. (એ રાહ)

આશો જણાયેછે ભાતા, નવીન ચમત્કાર.
વિશેષ મહિરાવણે શાપી, થાયેછે આવાર. ટેક.
એ મરતો નથી કેમ? એને કાનોછે આધાર?
બાણ અતિ લાગ્યા છાં, ડરે નહીં લગાર. આશો.
કદી અનહદ પડે આમ, તેની ઉપર પ્રહાર;
તોપણ તેનો થાયે નહીં સત્ય કહું સંહાર. આશો.
માટે તેના મૃત્યુ તણિ, પત્તો આણી આઠાર;
કામ સિદ્ધ કરીને જમ્યે, જલદી પેસે પાર. આશો.

પ્રવેશ ૨ જો.

મહારી— લાવણી. મુઝે છોડ ચલા બનઝારા. એ રાહ.

તેના જન્મ ચરિત્ર તણે પ્યારા વૃતાંત સુણે સ્વામી મારા. (ટેક.)
જ્યાં બ્રહ્મતા જગુ તપધારી, ત્યાં આવી અપ્સરા નારી;
તે નમી નહીં ઋષિ સુખદાતા, વૃતાંત સુણિ. તેના જન્મ.
તેથી ત્રાપ ઋષિયે દીધા બારી, “તું સર્પણી વિષ ધર નારી;
વશી વને સહેસે દુઃખ અપાર”, વૃતાંત સુણિ. તેના જન્મ.

અતિ ક્ષમા માગી તે નારે, ' હું જનતું શાને આપરે ?
 મહારાજ આપ નિવારે મારા, " વૃતાંત સુણો. તેના જન્મ.
 અશિર વર આપી કદ કાપ્યું, ક્ષણ જાર રંભા રૂપ આપ્યું.
 તેથી બાનુ ઉરે વસીને દારા, વૃતાંત સુણો. તેના જન્મ.
 તેનાથી બે પુત્રો થયા, જે આપે અન્ને કલા;
 મૃત્યુ તેની પત્નીથી મળે પ્યારા, વૃતાંત સુણો. તેના જન્મ.

ગીતિ.

ચંદ્રસેનાની પાસે, મહિરાવણનું ગરણુ છે આ વાર;
 તેને બાળવવાથી, કાર્ય આપનું થશે પ્રાણુપાર.

પ્રવેશ ૭ જો.

દાસી- હહું નરીએ દુખીએ કીધો છે. (ઝેરાહ)
 રામ લક્ષ્મણનું જળીદાન દેવા; લક્ષ્મણ માતૃને મંદીરે જોવા. રાગ ટેક.
 ત્યારે તઓએ મળી રત્નિ કીધી; દેવીમાંથી પ્રગટયા હનુમંત દેવા.
 તરત ઉઠી અહિ રાવણ માર્યા; તેથી કોપ્યા મહારાજ શુર જોવા.
 પક્ષી માહારાજે સૈન્ય મંગાવ્યું; હજી લડે છે શુરાઓ યથ લેવા.

ચંદ્રસેના- ગરબી. માર રે સ્વામી બોલો ને વાલા. (ઝેરાહ)

સાંભળ, શું રે વાત કહું દાસી,
 રામ દર્શન નીરે હું પ્યારી. સામળ. ટેક
 સુરત જોધરે લગની લાગી,
 અંતઃ કરણ નીરે પ્રીતિ જગી. સામળ.
 તેના પરરે માંડે મન માણું;
 ત્રિયોગ દુઃખ જાપ નહીં રે સહુ સાં
 દીન બંધુ સહાય કરજોરે;

તેને ભયે શાંતિ ધરજોરે સાંભળ.

બદ્રકાળી મહેર લાવોનેરે;

તમ બાળોને બચાવોનેરે. સાંભળ.

ગનરે માફે તેના રૂપે ચોરું,

કામ બાણેરે કાળજી કાર્યું. સાંભળ.

હાલી— અરે લાલદેવ ઇસ તરફ જવું આ. (એ રાહ)

અરે બાઈ શીઘ્રે વીલાપ કરો, માતુ કેરો આશ્રય દિલમાં ધરો.

રાગને સહાય કરશે નહીં, સહુએય યાશે ધૈર્ય થકી.

પતિ કદી છૂટે રામની ધાત, નક્કી બચાવશે બદ્રકાળી માત.

માટે સત્ય રેક બાઈ દિલમાં ધરો, વૃથા શોક શાને આપકરો.

મારી અરજ ઉરધરી શોચ તજો, માતુના આશ્રયે દેખશે મજો.

હનુમાનજી. ઓખા હરણની રાહ.

બાઈ રાગચંદ્ર પ્રભુ મારા, જેછે તમેને પ્રાણથી ખારા.

તેહનું સ્મરણ કરતા'તા તમે, તે બહાર રહી સાંભળ્યું'મં.

તેથી હિમત આવવા આવી, માફવા તેણે મને કાવી.

“કાઈ નથી અહીં આ અગાઈ, ભારે કામ પડયું છે તમારું.

તમા શુભેચ્છક છો અમારા, માથે પડ્યા છે કષ્ટના ભારા.

ચંદ્રસેના. એવું મારા વીરાણું છે કામ નથી થાયતમાને વિશ્રામ.

મારાથી થશેતો નક્કી કરીશ, નહીંતો કહેવાને હિમત ધરીશ.

હનુમાનજી—“ અમને દેખી ધણા દૈત્યો નારવા, પણ બચાવાની
નથી અહિં આશા.”

તેથી કાયર થયા છીએ અમા, આબો હવેતો મૃત્યુનો સમા.

જો ખબર હોય તેની તમને, તો બતાવો મૃત્યુ તેનું અમને.”

ચંદ્રસેના-કહું હું મરણ પતિનું મારા, પછી કેમ કાઢું દિન દુખીઆરા.
 કદાચ મૃત્યુ જતાવું તુજને. જો એક વચન મજ મુજને.
 મારે મહોલે રામને લાવી, આપે તો કાર્ય દર્જ પતાવી.
 જો નકી ત.રાથી થાય એ કામ, તોતો મૃત્યું જતાવું આ કામ.
 હનુમાનજી-સત્વર વચન આપુંછું એમ, પ્રભુને લાવવા કીધો નેમ.
 તે પ્રતિજ્ઞા છે સત્ય મારી, હું થું બ્રહ્મું વડું વધારી?
 હવે કહોને જાણ અત્રે, માકડ્યોછે મુને શીરછત્રે.

હરિ ગીત વ્રત.

ચંદ્રસેના-ઘાત હે હનુમાન કહુંછું, છે મૃત્યુની વ્રત આ;
 તે એક ચિત્તે સાંઝળીને, પછીથી તું શાંત થા.
 એક સમે તપ અતિ કરીને, પ્રસન્ન કીધા શિવને;
 કહી વ્રત અમન કુંડની ત્યાં, અમર કરવા જીવને.
 રક્ષા કરે ભગરો ખહુ ત્યાં, સુખા લેવા કુંડથી;
 વ્રષ્ટિ કરેછે રૂધીર પર તે, અમર રહેછે તે યજ્ઞ.
 તે કુંડ તાએ ત્યાં કરો જઈ, ખાળો સુખા લાવતાં;
 તેમ નહીં કરો તો વિજંબ, થશે અત્યુને આવતાં.

ગીતિ.

હનુ-સાચું કહું તેં જાણ, એ પ્રમાણે કરશું અન્ન ખચીત;
 કામ અમારું સાધી, પ્રભુને લાવીશ સત્યછે તુજ પ્રીત.

પ્રવેશ ૪ થો.

રાક્ષસ— કાવ્ય અથવા રોળા છંદ.

અથે રહે તું ખડા, કીવર ત્વરાસેં જાતા?
 આજા નહિં કીનકો, નોરસેં ક્યોં તું ખાતા?

આત્મા શિર ઉઠાવે, કહા ગાન્ય કર મરા;
ઈધરસે જા પીછા, મૃત્યુ હોગા સચ તેરા.

પ્રવેશ ૫ મો.

દાસી—કામછે દુષ્ટ વિકારી, આઠા પ્રભુ. (એ રાહ.)

શું બાઈ એ વાત વિચારી, હર હર શું બાઈ એ વાત વિચારી. ટેક.
આતિ બળવાન હૈંદ્રને જીને, તેને છાંડી મુઠ્ઠે બાળથી પારી.
યોગ્ય સ્વામી મહિરાવણુ કેરું, કહ્યું મૃત્યું થતા દુખીઆરી. હર.
અનુચિત કાર્ય કર્યુંછે તેથી, થશે જીવંતી આંતે અકારી. હર.
નીતિમગ કેમ પ્રભુ ક્ષમા કરશે ? નક્કી નહીં બને હિતકારી હર

અંક ૬ મો.

પ્રવેશ ૧ લો.

રામચંદ્ર—કુંવરી કુંવર મારાં લાડકાં. (એ રાહ.)

આ શું અહીંઆં થાયછે? અમ્મયમ્મ ચમત્કાર!
મહિરાવણુમાંથી ખીજન, થાયે અપરંપાર. આશું ટેક.
બાણુ ધણા મારિયે છેએ, તોપણુ મરે નહીં તેહ;
વળી ખીજન ઉત્પન થાયે, ધણી નવામ્મ એહ. આશું.
આપણે આશ્રય કોનો લેવો, ક્યાં જમ વસવું બ્રાત ?
શું થાશેને જમ કેમ મળે, તે વિશે રહેછે બ્રાત. આશું.
આ અસુરો નહીં છતાયે, ઉઘટો આણયે કાળ;
હનુમંત હજુ નહીં આવિયો, લાવયે તેની બાળ. આશું.
ચુને ગમ કાંઈ પડતી નથી, બંધુ સત્ત્વ તું જાણુ;
એ મૃત્યુ દૈત્યનું થયે, તોતો થાશે હાણુ. આશું

લક્ષ્મણ—મુઝે છોડ ચલા બનગારા (એ રાહ.)

ધરી ધૈર્યને સાવધ થાઓ; નહીં જયેષ્ઠ બ્રાતા ગગરાઓ. ટેક.
રાખો બાંસો એ ભારી, સહાય કરશે તે હિતકારી;

ચિતે ઉમંગ ધરી જશ પાઓ, નહીં જ્યેષ્ઠ બ્રાતા. ધરી૦
 આ દુષ્ટ કેરી કાળ આવ્યો, તેથીજ તે હરી લાવ્યો;
 ગાટેનહીં શંકા ઉર લાવો, નહીં જ્યેષ્ઠ બ્રાતા. ધરી૦
 ઘણા અસુરોને સંહાર્યા, કાંઈક દીનનાં કારજ સાર્યાં;
 નહીં દુષ્ટથી કાયર થાઓ, નહીં જ્યેષ્ઠ બ્રાતા. ધરી૦
 અહીરાવણને દેવી મકાન, માર્યો હનુમંતે કેવો બળવાન;
 લાવ્યો બાળ તે સાવધ થાઓ, નહીં જ્યેષ્ઠ બ્રાતા ધરી૦

મહિરાવણ--પીયુને તન્નવનાર વેરી અલંકાર (એ રાહ.)

શંભુ કેમ કોપ થયો ? તારો દીનપર;
 ભય અતી લાગે મુને, ધુળું ધરધર. સંભુ૦
 અપરાધ ક્ષમા કરોછો, જોડુંછું હું હાથ;
 વરદાન કરે કેમ શંભુ જોળાનાથ. શંભુ૦
 મણુતો'તો છે બાળકો, નથી કાંઈ એમ;
 આણુશે તે મૃત્યુ માર, રાખો શંભુ ક્ષેમ. શંભુ૦
 વાનરે હનુમંતેતો, કીધું ભારી કામ;
 મમ પ્રીય બંધુ નેજ, માર્યો ધરી હામ. શંભુ
 વળી મમ મૃત્યુ લાવ્યો, નક્કી બાસેં એમ;
 નિપજ્યા હતા ને તેઓ, મુઆ હશે તેમ. શંભુ
 મમ કાળ કેરી બાળ, મળી તેને આજ;
 બચવાને માટે હવે, કરવો શો ઇલાજ. શંભુ૦
 શરણ શંભુ તણું છે, કેવો થાયે કેર;
 દીનાનાથ દીન પરે, લાવો આપજે'ર. શંભુ૦

નારાયણ નરસોહિ નરોત્તમ. (એ રાહ.)

વિશ્વાસ ન કરશો કોઈ નીપાનો;
 તે જાત વિશ્વાસ ધાત કરેર. વિશ્વાસ૦ ૧
 દર્શાવો પ્યારજો કદી અનહદ;
 તોપણ તે નહિં ચિત્ત ધરેર. વિશ્વાસ૦ ૨

પ્રપંચથી વશ કરે પુરુષને;
બોળા કરે તે જ્ઞાન હરેરે.

વિધાસ૦ ૩

ધારો નહદયમાં આ દ્રષ્ટાંત સત્ય;
નીતિના ભંગથી તે ન ડરેરે.

વિધાસ૦ ૪

કુખ્યો આજ તાપ વિલાપમાં. (એ રાહ.)

કાર્ય વિપરીત કેવું થયું ! નથી પડતી કાંઈ ગમરો કાર્ય (ટેક.)

નિર્દોષ મારો મરાયો બંધુ, સ્ત્રીએ અષ્ટિત કીધું સંધુ;

સૌ તે પ્રતાપ અન્યાયના, ન જાણ્યા રાગ પ્રભુ સમરે. કાર્ય૦ ૧

કાર્ય કીધું મીત્ર રાવણનું, તેમાં પડખુ શેવ્યુ અન્યનું;

ભંદ્રા વશ બંને ભ્રાતને, હરતાં ન વિચાર્યું મનરે. કાર્ય૦ ૨

ધિક છે ત્રીયાની પ્રીતને, ધિક તેની સ્વાર્થ રીતને;

તે પાપ પુણ્યને ન ગણે, ન જાણે નીતિ મર્મરે. કાર્ય૦ ૩

બંધુ બોળો થાકે આવારે, શરણુ આવ્યા શંભુ તમારે;

વિજુ, ક્ષમા કરો પ્રાપશ્ચિતો, કોઈ નવ નીતિ ધર્મરે. કાર્ય૦ ૪

હનુમાનજી---સરકાર રજા દીજીએ જનમીનગાર છું (એ રાહ.)

માફ કીજો માહારાજ જે, દોષ હોય મારા;

આપ વૃતાંત મુજો સર્વ, ઓ પ્રભુ ખારા. માફ૦ ૧

કુબટ હરી લગ્યા જ્યારે, આપને અહીંયાં;

જાગૃત થાતે મરજડ, થઈ રહી'તી ત્યાં. માફ૦ ૨

તેથી નીકળ્યો શોધવાને, લઈ પ્રતિજ્ઞા હું;

સમુદ્ર કાંઠે લડાઈ કીધી, મકરદ્રજ શું. માફ૦ ૩

હારી જીવેશો અંતે તે, મુજ પિતા હનુમાન;

જે તે હોય તો મારે તુજને, સત્ય વાત માન્ય. માફ૦ ૪

મેં કહ્યું તુજ માત કોણ, તેડી અન્ને લાવ;

આવી મકરી સત્ય તેને કહ્યું, સત્ય તું દર્શાવ. માફ૦ ૫

“સમુદ્ર કાંઠે આવ્યા જ્યારે બાળી તમ લંકા;	
પરસેવાનું મિંદુ ગળ્યું, નવી લહો શંકા.	માફ૦ ૬
તેના પ્રતાપ કરી મુને, પુલ આ થયો;	
તેણે મહિરાવણનો, સહુ હેવાલ કહ્યો.	માફ૦ ૭
પછી દેવી તણે મંદીરે, રહ્યો તો છુપાઈ;	
અહિરાવણ માર્યા દેવી, રૂપમા સંતાર્ધ.	માફ૦ ૮
મૃત્યુ પુછવા કાળે ગયો, મકરીની પાસ;	
તેણે કહ્યું મળશેજ, ચંદ્રશેનાથી આસ.	માફ૦ ૯
તેથી ભુવન ગયો તેને, સુણ્યાં બાલતાં;	
મોહિત થઈછે તમને, જાણ્યું વાકયો બાલતાં.	માફ૦ ૧૦
પ્રસિદ્ધ કીધું તેણે તેડી, લાવ રામને;	
મૃત્યુ કહું કર પ્રતિજ્ઞા, લાવવા એમને.	માફ૦ ૧૧
આપ્યું મં વચન ત્વરાથી, તેને વખત એ;	
નહિતો જય થાત નહિ, થાત મખન એ.	માફ૦ ૧૨
એ અપરાધ ક્ષમા કરો, કહું શિરનાગી;	
સર્વ જ્ઞતાંત જાણાહો, પ્રભુ અંતરજાગી.	માફ૦ ૧૩

પ્રવેશ ૨ જો.

દીડી.

ચંદ્રસેના —સ્વામી દર્શનથી થયો, જન્મ સફળ મારો;	
બૃથાર આપ્યો મુને, આભાર ઈશ તારો;	
રાખજે અખંડિત, સ્નેહ આ અમારો.	સ્વામી૦ ૧
પ્રાણનાથ કરી, આરતિ હું ઉતાર;	
શ્રીમાગ્ય રામચંદ્ર, કહટ ગયું અકાર;	
અંતઃકરણ આજ, પ્રજ્ઞીત થયું મારું.	સ્વામી૦ ૨
દીનાનાથ અર્જ કરે, ધરો ને આ મારી;	
બાળેતી અપુર્ણ આશા, કરો ભદ્રકાળી;	
પ્રાણનાથ માટે કરું, ભોજન તૈયારી.	સ્વામી૦ ૩

પિયુને તળવનાર વેરી અલંકાર. (એ રાહ.)

અરેરે આશો ગજળ ? થયો દીનપર;
વજ્જનો પલંગ ભાગ્યો, શયી હરહર.
નખી કાંઈ દગો દીધો, મુને હનુમત;
તેમાં નહીં શંકા લેશ, અરે ભગવંત.
હવે રામચંદ્ર નહીં, અહે મારો હસ્ત;
પતિ પણ મુજો મારો, સુખ સૂર પામ્યો અસ્ત
પ્રભુ તેં આ શુંરે કહ્યું ? દેવ છે અકળ:
મારે આશ્રય લેવો કેનો ? લાગ્યો દાવા નળ.
ઓ શંકર બાળાનાય, કેવાં આ નશીળ;
કામ કષ્ટ નહિં સહેવાય, થઈ હું ગરીબ.
શરણ તમારૂં શંભુ, સહાય થાઓ આપ;
રામચંદ્ર અહીં મુને, કાપો પરિતાપ.

લલિત.

અરર શું અહિં યુક્તિ હું કરું; અનળ લાગિયો, રૂઢના ધરું.
સરત મેં કરી, જાણીશું અરે ? ખમર ના કરી, કામ ના સરે.
સુખ સહુ થયાં, સ્વન્ય આ બપે; સહન શક્તિ તો, રદ નથી હવે.
જશ જાણ્યો, રામચંદ્રજી; દુખી ચક્રોર છે, અસ્ત ચંદ્રથી.
ખચિત તેમ છું, સૃષ્ટિ નાથરે; થઈ ખરે હવે, હું અનાથરે.
અરજ દીનની, ઉર ધારીને; દુઃખી કરો નહીં, દુઃખીયારીને.
મરણનો મુને, ઘો નહીં સમો; પતિ મુજો વળી, ના અહો તમા.
અસત ને વદું, તે ક્ષમા કરો; જગતમાં હવે, આપ આશરો.

રામચંદ્ર—જુઓ જુઓ વિપ્રે બીડી હામ. (એ રાહ)

સાંભળ હે તું કામીનાર, વૃતનો ત્યાગ નહીં કરેર;
કદી નહીં કરે તારો રવીકાર, વૃતનો ત્યાગ નહીં કરેર.
માર્શતિનું પાળવા વચન, વૃતનો ત્યાગ;

તેથી અઘો તુમ ભુવન, વૃતનો ત્યાગ.

કદી પશ્ચિમ પ્રગટે બાણ, વૃતનો ત્યાગ;

કદી પાણી રૂપ થાયે પાણ, વૃતનો ત્યાગ.

કદી ચૂર ચુરા થાય શરીર, વૃતનો ત્યાગ;

કદી કાયર થાય રણધીર, વૃતનો ત્યાગ.

કદી સાગર જળ સુકાય વૃતનો ત્યાગ;

રબા દેખી ઋષિ લલચાય, વૃતનો ત્યાગ;

આ બધે ન અવર કોનાર, વૃતનો ત્યાગ;

છે ગ્નનકીશ પ્રાણાધાર, વૃતનો ત્યાગ;

હાસી—હાડાજી શું કરો સાહસ આ. (એ રાહ)

રામચંદ્ર કરો ન આપ આ, કોપ દીન દારા પરેરે. ટેક.

છળ બેદથી સાધ્યું સ્વાર્થનું કામ; હવે છંડો તે નથી યોગ્ય ખરેરે.

રામચંદ્ર—૧

જેવી દર્શાવીછે સ્વાર્થની રીત; તેમ નહિ ન્યાયવંત કરેરે.

રામચંદ્ર—૨

જો નહિ કરો કદી તેનો સ્વીકાર; તો આપ દર્શનની પ્યાસી ઝુરી

મરેરે. રામચંદ્ર—૩

માટે ઘોસલ હયાણુ આપ ધૈર્ય; જેથી ખારીબાષ શાંતિ ચિત્ત

ધરેરે રામચંદ્ર—૪

ચંદ્રસેના—(જનુની જીવેરે ગોપીચંદની.) એ રાહ,

હું શું વડુ આ મુખે કરી, કાધું અધોર મેં પાપજી;

મૃત્યુ બતાવ્યું મારા નાથનું, થાએ કેટલો પરિતાપજી;

શરણુ હવે શંભુ આપનું

૧

હું રે દુષ્ટ અભાગણી, ન ગણ્યો નિતી ભંગજી;

પુર્વ બધે રે પાપ શાં કર્યાં, લાગેછે જવાબા અંગજી;

શરણ હવે શંભુ આપનું ૨
 અનુચિત કર્મ ધણું કીધું, લગ્નવ્યા દૂયકુળ સાચળ;
 હવે ઠગ કામને ભાગ્ય હું, બળું એક આપેનાશી.
 નાયળ; શરણ હવે શંભુ આપનું ૩
 કોઇ ન થયો જગમાં નારીઓ, નિર્દય કામને વશળ;
 થશે તો સહેશે કંઈ નકૂના, ખોશે પતિવ્રત જસળ;
 શરણ હવે શંભુ આપનું ૪
 મુને પદ્માતાપ થાય છે, એવો કોઇને નહિ થાયળ;
 સતી તણી ધર્મ એજ છે, પ્રભુ કે પતિની લે સાચળ;
 શરણ હવે શંભુ આપનું. ૫
 રવામિ ખોયો ધન હાથે કરી, તેમ ન કરશે કો નારળ;
 રૂંડે લુડે કંઈ હોય તે, ગણવો પ્રાણાધારળ;
 શરણ હવે શંભુ આપનું. ૬
 એક ધિઃકારી જીજ્ઞે ના ગ્રહો, તેમાં અતિશય પાપળ;
 માત્ર ધરા ક્ષમા મુજને, દીન જાણીને ઘો આપળ;
 શરણ હવે શંભુ આપનું. ૭

રામચંદ્ર--

ઉપલી રાહ.

પ્રથા શોક તું તણ દે, કેમ ત્યાગીએ નિજ પણળ;
 ધશ્વર આરાધાન વીના, ન ગુણાવીશ ક્ષણળ;
 કૃષ્ણા અવતારે નક્કી ગ્રહીશ. ૧
 અસુરો ને મારવા, ધર્મો આ અવતારળ;
 આવે ખાને તેને મારીયો, નથી તવ દોષ અપારળ;
 કૃષ્ણા અવતારે નક્કી ગ્રહીશ. ૨
 માટે નારધાર ધૈર્ય તું, વિધિયે લખ્યું થાયળ;
 એમાં કોઇનું નથી ચાલતું, કો દિન થશે ધશ્વર સહાયળ;
 કૃષ્ણા અવતારે નક્કી ગ્રહીશ. ૩

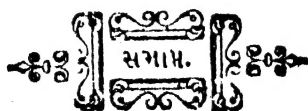
અંદ્રના-- પિય મારા વચને પળજોરે; (એ રાહ.)

પ્રભુ મારી ચરજ ઉર ધરજોરે, રામચંદ્રજી ઝર કરજો;
ત્રિભુવન પતિ સત્વર આપના, વચન પ્રમાણે પગજોરે. ૧
કૃષ્ણા અવતારે દયજી નાય, સત્વર મુને વરજોરે. પ્રભુ. ૨
અપરાધ સકલ હામા કરીને, અસહ્ય સંકટ હરજોરે. પ્રભુ. ૩

સર્વ પાત્રો—

ભૂપ કલ્યાણ

જય જય જય, વિજય વિજય વિજય !!
રઘુવીરની કૃપાએ, જય જય જય. !!! (ટેક.)
અક્ષીમહિનું આખ્યાન, સુણ્યુ આપે જોહ;
અન્યાય અનીતી સેવવાથી, પટ્ટો તેહનો દેહ, જય.
એવા અન્યાયીનો નવ, કરે કોઈ પક્ષ;
આચાર્ય કાષ્ઠું તેની ત્રિયાએ, હશે આપને લક્ષ. જય.
જીએ ચંદ્રસેનાએ કાધો. પવિત્ર નીતિ ભંગ;
અંતે તે પરતાણી, ના કર્યો પ્રભુએ સંગ. ? જય
હનુમંતે જીએ કેવાં, ક્રીષ્ણાં ડાં કાગ;
જીએ લક્ષ્મણજીની પ્રતિ, બ્રાતા એનું નામ જય.
અનીતિ કિલ્લો તોડવાને, આપો નીતિ ન્યાય;
આર્યો રાખે શુદ્ધ વતિ, કરે કૃપાણુ સહાય. જય.
કૃષ્ણ કાષ્ઠું ભરે ભૂગિનું, માનીયે આભાર;
સુખ દુઃખ સમે એક, ઇશનો આધાર. જય.
આ આખ્યાને આવી હોય, ખાગી જોડ અપાર;
મંદ મતિ જાણી ઉરે, લેશે ના લગાર. જય.
મહાન્ કૃપાણુ ઈશ્વરા, દોષ કરો સહુ માફ;
માન ગુણ જક્ષીસ આપો, રે'વા અંતર સાફ જય.

નિચેની બહાર ખબર લક્ષ દઈને વાંચો.

મવે સદગુરુએને વિનંતી પુર્વક જણાવું છું કે આ પૃષ્ઠ માં બતાવેલી જુદા નીચે લખેલા સખસો પાસેથી મળશે. જેને મંગાવવી હોય તેને પોષ્ટપેડ કાગળ લખી મંગાવી લેવી નાટપેડ કાગળ લેવામાં આવશે નહીં ટપાલ ખર્ચ જુદું.

ચોપડીઓના નામ.	ર. આ. પા.
અહી મહી રાવણુ નાટક.....	૦-૧૦-૦
મદર ગાયન.....	૦-૨-૦
વિજયી વનરાજ ગાયન.....	૦-૨-૦
સતી લીલાવતી ચરીત્ર ગાયન.....	૦-૩-૦
ભરુદરી ગાયન.....	૦-૨-૦
હરીશ્ચંદ્ર ગાયન.....	૦-૨-૦

અમદાવાદ—શેઠ હરીલાલ મુલચંદ રતનપોલમાં શેઠની પોલ

ભાવનગર—સા મગનલાલ લક્ષ્મીચંદ આંખા ચોકમાં

બાપુ મેતાની સેરીમાં વરતેજના દરવાજે.

ગાંધી બાઇચંદ ત્રીભોવંનદાસ ધોધાને દરવાજે બાયા-
ણીના ડેલામાં.

સહી. એચ. બી. એમ. કુ'પની.

અમદાવાદ અને ભાવનગર.

